

ערבות סיכוי וסיכון

1. במדבר רבה (וילנא) פרשה כג

ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל
אמר לו עכן בשביל דבר זה שאתה אומר אני מת כיון שראה עכן כך אמר בלבו עכשיו אני
נלכד בגורל איני מאמין ונחשב כזבן לפני יהושע
באותה שעה אמר לו עכן למה תפיל גורלות ביני ובין בני ביתי אני אפיל הגורל בינך ובין פנחס
אם לא יעלה הגורל על שניכם אף אני מאמין
באותה שעה אמר יהושע בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל תן לו תודה והגד נא לי מה
עשית אל תכחד ממני
אמר ליהושע אף אתה הגד נא לי מה עשית,

מיד נפל מחלוקת בישראל ועמדו שבט יהודה במריבה והרגו מישראל כתות כתות
כיון שראה עכן כך אמר בלבו כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ואני ע"י
נהרגו כמה אנשים מישראל אני חוטא ומחטיא מוטב אני אודה לפני הקב"ה ולפני יהושע ואל
תבא תקלה ע"י, מה עשה עכן עמד והשמיע קולו לכל הקהל והסו כל הקהל לפניו ואמר
ליהושע (יהושע ז') אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי לא זאת בלבד
אלא כבר מעלתי באחרות, אמר לו יהושע ואני כך הייתי יודע שהדבר תלוי בך אלא הגד נא
ואל תכחד ממני, אמר לו ואראה בשלל, אמר הסתכלתי מ"ש בתורה (דברים כ) ואכלת את
שלל אויביך, אדרת שגער אחת טובה ומאתים שקלים כסף ולשון זהב אחד חמשים שקלים
משקלו ואחמדם ואקחם ואל תאמר שאני עני והייתי צריך שאין בשבט עשיר ממני מיד (יהושע
ז) וישלח יהושע מלאכים וירוצו האהלה והנה טמונה באהלו והכסף (טמון) תחתיה, מפני מה
שלח יהושע כדי שלא יגנבו אותם שבט יהודה ולא יוסיפו במחלוקת לפיכך שלח יהושע מהרה
ויביאום אל יהושע ואל כל ב"י ויציקום לפני ה'

2. סנהדרין מג:

גמרא: תנו רבנן: נא - אין נא אלא לשון בקשה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע (יהושע ז') חטא ישראל, אמר לפניו: רבונו של עולם, מי חטא? אמר ליה: וכי דילטור אני? לך הפל גורלות.

הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על עכן, אמר לו: יהושע, בגורל אתה בא עלי? אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור אתם, אם אני מפיל עליכם גורל - על אחד מכם הוא נופל. אמר לו: בבקשה ממך, אל תוציא לעז על הגורלות, שעתידה ארץ ישראל שתתחלק בגורל שנאמר (במדבר כ"ו) אך בגורל יחלק את הארץ.

תן תודה. אמר רבינא: שחודי שחדיה במילי: כלום נבקש ממך אלא הודאה? תן לו תודה והיפטר. מיד: ויען עכן את יהשע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי. אמר רב אסי אמר רבי חנינא: מלמד שמעל עכן בשלשה חרמים: שנים בימי משה ואחד בימי יהושע, שנאמר כזאת וכזאת עשיתי. רבי יוחנן אמר משום רבי אלעזר ברבי שמעון: חמשה, ארבעה בימי משה ואחד בימי יהושע, שנאמר אנכי חטאתי וכזאת וכזאת עשיתי. ועד השתא מאי טעמא לא איענוש? אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון: לפי שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן. כתנאי: (דברים כ"ט) הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם למה נקוד על לנו ולבנינו ועל עי"ן שבעד? מלמד שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן, דברי רבי יהודה, אמר ליה רבי נחמיה: וכי ענש על הנסתרות לעולם? והלא כבר נאמר עד עולם. אלא כשם שלא ענש על הנסתרות - כך לא ענש על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן. אלא (מד ע"א) עכן מאי טעמא איענוש? - משום דהוו ידעי ביה אשתו ובניו.

(יהושע ז') חטא ישראל. אמר רבי אבא בר זבדא: אף על פי שחטא - ישראל הוא. אמר רבי אבא: היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיה, ואסא קרו ליה.